

4059

919488
abtinheit
+ num. kunn

ROYAL NETHERLANDS EMBASSY

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
Geheime Registratuur (N.N.G.)
Ingekomen
22 Jan. 1962
Agenda Nr. GS 0737
Afd. APIL Doss. G 19488
Rappel na welk

AMBASSADE DER
NEDERLANDEN

No. 58/236-GEHEIM

Canberra, 16 januari 1962.

Onderwerp:

Bespreking met de heer F. Torey
(lid Nieuw Guinea Raad) te Sydney.

Hr. Dien don
" Bries lau
" Verlaoff
H.

ofb.

*na terugkeer om
in Stockholm
15/2*

ofb.
23/4

Ik heb de eer Uwer Excellentie in het onder-
volgende verslag uit te brengen omtrent de besprekin-
gen, welke ik op 11 en 12 dezer te Sydney voerde met de
heer F. Torey, tijdens diens doorreis van West-Samoa naar
Nederlands-Nieuw-Guinea.

Daar de heer Torey met twaalf uren vertra-
ging te Sydney arriveerde, kon slechts in de late avond
van 11 januari en in de vroege morgen van 12 januari met
hem worden gesproken, doch dit was voldoende om over di-
verse zaken rustig van gedachten te kunnen wisselen.

In Samoa hadden de heer Torey slechts
schaarse en vaak nog onjuiste (couranten-) berichten over
de situatie in en rondom Nederlands-Nieuw-Guinea bereikt,
en één van zijn eerste vragen was hoe het Kamerdebat van
begin januari was verlopen. Ik heb hem uitvoerig inge-
licht omtrent de inhoud van de Regeringsverklaring en
het daarop gevolgde Kamerdebat, waarin de grote politieke
partijen hun steun hebben gegeven aan het door de Rege-
ring uitgestippelde beleid. De heer Torey toonde aanvan-
kelijk enige verwondering toen hij hoorde dat de Neder-
landse Regering zich bereid verklaard heeft het beginsel
van zelfbeschikking niet te stellen als een prealabele
conditie, welke als voorwaarde voor onderhandelingen door
Indonesië zou dienen te worden aanvaard. Ik kon het voor
de heer Torey begrijpelijk maken dat deze beslissing niet
terugneemt van de aan het Papoea-volk gedane belofte tot
verlening van het zelfbeschikkingsrecht en dat bij even-
tuele besprekingen met Indonesië het belang van het Pa-
poea-volk in de eerste plaats voor ogen zal staan.

De heer Torey vertelde vervolgens dat de
in Nederland met de delegaties uit de Nieuw Guinea Raad
gehouden besprekingen hem en al zijn collegae hadden ge-
sterkt in hun overtuiging, dat de Nederlandse Regering
de aan het Papoea-volk gegeven belofte gestand zal doen
en dat de Nieuw Guinea Raad bij de komende raadsbespre-
kingen hiervan uit zal gaan, in het bijzonder wanneer de
Raad zich zal gaan uitspreken over de wijze en het tijd-

Zijner Excellentie
de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
'S-GRAVENHAGE.

-stip-

c.c. Z.E. Gouverneur van N.N.G., Hollandia
Hr. Ms. Ambassadeur, Canberra (2x)

stip waarop het recht van zelfbeschikking ware te verlenen. De heer Torey zeide bij de komende raadsbesprekingen te willen bepleiten dat het desbetreffend advies in zo gematigd mogelijke vorm wordt opgesteld, m.a.w. te willen vermijden dat de raad een advies zou opstellen wat door Indonesië als een uitdaging zou kunnen worden opgevat en daardoor de gespannen verhouding tussen Nederland en Indonesië nog verder zou kunnen verslechteren, c.q. de kans op een beide partijen bevredigend vergelijk -voor zo ver zulk een vergelijk nog haalbaar is- zou kunnen verminderen. De heer Torey bepaalde zich tot het uitspreken van deze hoofdgedachte daar hij omtrent de vorm waarin het advies uiteindelijk ware te gieten, nog overleg moet plegen met zijn medeleden.

Hierna kwam het gesprek op de reis naar Djakarta van de heer Kirihio, waarover de heer Torey zich zeer verstoord toonde. "Wanneer er met Indonesiërs gesproken moet worden, dient dit door vertegenwoordigers van het volk, i.c. leden van de Nieuw Guinea Raad te geschieden, en niet door een buiten zijn schoenen staande en over het paard getilde student zonder enig mandaat", aldus de heer Torey, die vervolgens opmerkte dat het de heer Kirihio, als hij naar Nederland of Nederlands-Nieuw-Guinea terugkeert, niet gemakkelijk zal vallen om het geschokte vertrouwen te herwinnen. De heer Torey deelde voorts nog mede dat de Papoea-student Willem Romainum hem omtrent de escapade van de heer Kirihio had ingelicht en dat de heer Romainum er op gezinspeeld had dat de reis van Kirihio naar Genève en voorts naar Djakarta zou zijn gefinancierd door de Nederlands Hervormde Kerk. Ik moge deze mededeling aan Uwe Excellentie doorgeven zoals zij mij werd gedaan, en moge mij van commentaar terzake onthouden.

Gevraagd naar zijn bevindingen in West Samoa deelde de heer Torey mede dat hij het zeer heeft gewaardeerd dat hij als afgevaardigde van West-Papua de onafhankelijkheidsplechtigheden te West Samoa heeft mogen meemaken, waarbij hij de hoop uitsprak dat het West-Papua gegeven moge zijn om te zijner tijd op gelijke wijze d.i. in vrede en in goede verstandhouding met de vroegere beherende mogendheid en naaste nabuurlanden tot een zelfstandige natie -in welke vorm dan ook- te worden.

In Samoa heeft de heer Torey nuttige contacten gehad met afgevaardigden van andere territoria, o.a. met de heer A.Kiki, President van de "Western Welfare Association" te Port Moresby, en diens echtgenote, die als afgevaardigden van Papua and New Guinea in het gezelschap van Minister Hasluck de onafhankelijkheidsplechtigheden te Samoa hebben bijgewoond.

Ik moge mij bepalen tot bovenstaande korte weergave van mijn besprekingen met de heer Torey. Enkele uren vóór zijn vertrek naar Biak moest ik naar Canberra terugkeren, teneinde met mijn echtgenote te kunnen deelnemen aan een door Minister Hasluck in het Parliament-house aan de heer en mevrouw Kiki aangeboden lunch, waarvoor diverse hoofdamttenaren van de Departments of Territories en External Affairs met hun dames waren uitgenodigd. Aantafel sprak de heer Kiki over de prettige contacten, die hij in West-Samoa had gehad en noemde daarbij met name het contact met de heer Torey, wat hij nuttig noemde "omdat het zo belangrijk is te weten wat er leeft onder de volksgenoten aan de Westelijke kant van het eiland".

Na tafel had ik nog een kort persoonlijk gesprek met de heer Kiki, waarbij deze mij zeide het jammer te vinden dat de heer Torey "ook niet even naar Canberra gekomen was". Ik had tevoren reeds gedacht aan een bezoek van de heer Torey aan Canberra, doch heb er van af gezien een desbetreffende suggestie te doen, wetende dat de heer Torey reeds geruime tijd op reis was en zijn spoedige terugkeer naar Nederlands-Nieuw-Guinea gewenst was in verband met de bijeenkomst van de Nieuw Guinea Raad omstreeks medio januari. In soortgelijke gevallen, wanneer vooraanstaande Papoea's via Australië naar het South Pacific gebied of elders reizen, zou ik gaarne willen bepleiten om een kort bezoek aan Canberra in hun reisprogramma te doen op nemen. Dergelijke transitbezoeken zijn niet opvallend en kunnen aan Australische zijde moeilijk bezwaren ontmoeten. Deze bezoeken kunnen nuttig zijn, daar ik onze Papoeas op onopvallende wijze in contact kan brengen met personen of instanties, die voor dergelijke contacten in aanmerking komen. Wanneer Uwe Excellentie deze mening kan delen, zou Zij mogelijk willen overwegen om de Gouverneur van Nederlands-Nieuw-Guinea dienovereenkomstig te adviseren.

*acc
list
H*

Ter voorkoming van misverstanden moge ik tenslotte opmerken, dat ik dergelijke transitbezoeken zie als losstaande van eventuele bezoeken van delegaties van Papoeas aan Australië (en andere landen), waaromtrent thans langs andere weg overleg wordt gepleegd.

De Attaché voor Nieuw-
Guinea Zaken,

Smith

H. C. Smith.